

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2709

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 september 2023

Hierbij bied ik u het verslag aan van de informele Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 30 en 31 augustus 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

VERSLAG INFORMELE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 30 – 31 AUGUSTUS 2023

Op woensdag 30 en donderdag 31 augustus jl. vond de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ), tevens bekend als «Gymnich», plaats in Toledo. Op de agenda stonden twee werksessies over (1) Russische agressie tegen Oekraïne en (2) de crisis in Niger. Daarnaast vond er een informele ontbijtsessie met de Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken Dmytro Kuleba plaats. Tevens was er een informele lunchsessie met de Nigerijnse Minister van Buitenlandse Zaken Hassoumi Moussadou en de president van ECOWAS Omar Touray.

Nederland werd vertegenwoordigd door de Minister van Buitenlandse Zaken tijdens de sessies over Oekraïne en Rusland.

Russische agressie jegens Oekraïne

De bespreking van het agendapunt Rusland-Oekraïne richtte zich hoofdzakelijk op actuele dossiers. Tijdens de informele ontbijtsessie sprak de Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken Dmytro Kuleba de Raad toe. Minister Kuleba riep de lidstaten op door te gaan met het leveren van militaire en financiële steun aan Oekraïne en de ontwikkeling van nieuwe sanctiemaatregelen tegen Rusland.

Ten aanzien van *accountability* onderstreepte Minister Kuleba dat de Russische President Vladimir Poetin onder de jurisdictie zou moeten vallen van een op te richten agressietribunaal.

In het kader van *global outreach* onderstreepte Minister Kuleba het belang van goede coördinatie met de EU-instellingen en EU-lidstaten in de contacten met andere landen in de aanloop naar de AVVN in New York in september. Het was daarbij belangrijk steun te verkrijgen voor de *Peace Formula* van President Zelensky en Russische desinformatie over de oorzaken en gevolgen van de oorlog tegen te gaan. Verder gaf de Minister een update over de Oekraïense militaire voortgang en benadrukte hij dat Oekraïne moedig door zal blijven vechten – ook al is de situatie aan het front zeer ingewikkeld.

Verschillende lidstaten vroegen aandacht voor de situatie in de Zwarte Zee en de gevolgen daarvan, ook voor de commerciële scheepvaart. Minister Kuleba gaf aan een serieuze kans te zien in het instellen van een zee-corridor voor handelsschepen die van en naar de Zwarte Zeehavens varen. De Commissie gaf te kennen door te zullen gaan met het versterken van de *Solidarity Lanes*.

Over EU toetreding zei Minister Kuleba dat het EU-toetredingsperspectief zeer belangrijk is voor de moraal van de Oekraïense bevolking tijdens de oorlog. Hij onderstreepte dat Oekraïne vastbesloten is om de stappen te zetten die nodig zijn om te voldoen aan de door de EU gestelde criteria.

De Raad besprak de noodzaak om de druk op Rusland verder te verhogen door middel van aanvullende sancties en de verdere aanpak van sanctieomzeiling. De kern van de inzet van het kabinet ten aanzien van de voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne blijft onverminderd gericht op enerzijds het zoveel mogelijk steunen van Oekraïne en anderzijds het vergroten van de druk op Rusland om diens agressie te beëindigen en het land waar mogelijk de middelen te onttrekken om de oorlog voort te kunnen zetten.

In het kader van militaire steun vroegen Nederland en Denemarken andere lidstaten zich aan te sluiten bij de F16-trainingscoalitie. Minister Kuleba vroeg om steun van lidstaten tijdens de aanstaande ontminingsconferentie in Kroatië.

De EU Hoge Vertegenwoordiger verzocht de lidstaten om spoedig tot besluitvorming te komen over het voorstel om een Oekraïne-enveloppe te openen binnen de Europese Vredesfaciliteit (EPF). Ook riep de Hoge Vertegenwoordiger op tot spoedige besluitvorming voor de oprichting van de Oekraïne-faciliteit. Nederland gaf aan met een positieve grondhouding naar de voorstellen te zullen kijken. Een grote groep lidstaten hecht eraan de besluitvorming over de ophoging van de EPF en de Oekraïne-faciliteit parallel te laten lopen aan besluitvorming over de MFK ophoging.

Niger

Tijdens de lunchsessie stelde de president van ECOWAS, dhr. Omar Aliou Touray, dat de coup in Niger een bedreiging is voor de regionale stabiliteit inclusief de strijd tegen jihadisme. ECOWAS hanteert een aanpak met twee sporen: het diplomatieke spoor en de voorbereiding van militaire inzet. Er hebben meerdere diplomatieke missies naar Niger plaats gevonden, tot op heden zonder gewenst resultaat. Het lot van de Sahel en dat van de EU zijn volgens Touray aan elkaar verbonden. ECOWAS vroeg in de bijeenkomst om diplomatieke, politieke, financiële en materiële steun van de EU.

De Nigerijnse Minister van Buitenlandse Zaken, Hassoumi Massoudou, benadrukte dat het vóór de coup de goede kant opging met Niger, op het gebied van economie, veiligheid en politiek. Volgens de Minister heeft de junta weinig draagvlak onder de bevolking. De Minister vroeg ook om steun vanuit ECOWAS en de EU.

EU-lidstaten waren unaniem in het veroordelen van de coup en benadrukten dat ECOWAS een leidende rol heeft in deze crisis en de EU deze kan ondersteunen. Nederland benadrukte dat een oplossing voor de crisis via onderhandelingen moet worden gerealiseerd en dat daarvoor de druk op de junta hoog moet blijven. De EU overweegt een sanctieregime voor Niger in te stellen, ter ondersteuning van de diplomatieke inspanningen van ECOWAS, waar humanitaire uitzonderingen nadrukkelijk onderdeel vanuit zullen maken om de bevolking te ontzien. Hulp die ten goede van de bevolking komt zou moeten worden doorgezet, waaronder humanitaire hulp.

Tijdens de werksessie ging de Raad dieper in op de optie van het instellen van een sanctieregime voor Niger. De Raad besprak verder de opschorting van directe ontwikkelingssamenwerking met de centrale overheid. Negatieve gevolgen voor de lokale bevolking moeten worden gemonitord en gemitigeerd. Tevens stelde de Raad vast dat de recente ontwikkelingen vragen om een nieuwe blik op de EU Sahel strategie. Daarnaast uitte de Raad zijn zorgen over de hoeveelheid desinformatie in de regio.

European-led Maritime Awareness in the Strait of Hormuz (EMASoH)

Het kabinet maakt van de gelegenheid gebruik om de Kamer te informeren over het besluit de Nederlandse bijdrage aan de door Frankrijk geïnitieerde missie EMASoH voor de periode december 2023 t/m mei 2024 tijdelijk uit te breiden van twee naar zeven stafofficieren. Nederland zal gedurende deze periode gezamenlijk met België de commandovoering

van de militaire component van EMASoH overnemen, waarbij België de commandant zal leveren en Nederland de plaatsvervangend commandant. Dit zal plaatsvinden onder Admiraliteit Benelux (ABNL) vlag; de ABNL is de gezamenlijke staf van de Nederlandse en Belgische operationele marinestaven. Met deze bijdrage levert Nederland een aanvullende bijdrage voor de missie, die gericht is op het bevorderen van maritieme veiligheid en de-escalatie van spanningen in de Golfregio. Tevens biedt de inzet de gelegenheid om de reeds goede samenwerking van Nederland met België en Frankrijk op defensiegebied verder te verdiepen.